

ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรูสึกับนิคชอบ

ปริญญานิพนธ์

ของ

สนธิชา พูลพัฒน์

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

- เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2523

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ

บทคัดย่อ

ของ

สวโชค พูลนวม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2523

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ความรับผิดชอบกับความซื่อสัตย์ และเปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบกับความซื่อสัตย์ ที่มี ความแตกต่างทางด้าน เพศ ระดับการศึกษา สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นเด็กในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด จากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคกลาง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม. 2) และมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 886 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบทดสอบความรู้สึกรับผิดชอบ และแบบทดสอบความซื่อสัตย์

ผลการศึกษาปรากฏว่า

1. ความรู้สึกรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชนบทและในเมือง มีความรู้สึกรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน
3. กลุ่มตัวอย่างที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความรู้สึกรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่าง ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. กลุ่มตัวอย่างที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความรู้สึกรับผิดชอบและความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้สึกรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน
6. กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้สึกรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน
7. กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชาย มีความรู้สึกรับผิดชอบและความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

RELATION BETWEEN HONESTY AND RESPONSIBILITY

AN ABSTRACT

BY

SOBCHOKE POOLNUAM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February 1980

The purposes of this study were to find the relationship of responsibility and honesty, and to compare responsibility with honesty, among those of different sexes, educational level, economic and social conditionals, and their academic achievement.

The sample of this study were 886 students which were randomly draw from the government primary and secondary school in Bangkok and rural from the northern, northeastern, eastern, southern and central part of Thailand. A responsibility and on honesty test were used to collect the data.

The finding are as followed.

1. There was significantly positive correlation between responsibility and honesty at the .05 level.
2. The rural sample and urbal area sample showed no significantly different in both responsibility and honesty.
3. The higher academic achievement sample were more honesty and higher responsibility than the lower academic achievement sample at the .05 level.
4. The sample from different education level showed significantly dofference in responsibility and honesty at the .05 level
5. The sample whose parents had different occupation showed significantly difference in responsibility at the .05 level which there was no significantly in honesty.
6. The sample whose parents had different education background shawed no significantly different in both responsibility and honesty
7. The sample of male and female showed significantly difference in both responsibility and honesty at the 0.5 level.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิติได้พิจารณาปัญหานี้จนบัดนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

.....*Don M. ...* ประธาน
.....*Dr. ...* กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

การทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งจาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ส่วนา พรพัฒน์กุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ กุญแจเรือน ศาสตราจารย์
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและแนะนำเกี่ยวกับวิธีการทางสถิติและวิจัย ตลอดจนตรวจแก้ไขด้วยคำ
สำนวน จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และครูโรงเรียนต่าง ๆ ที่กรุณาให้ความสะดวก
และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประการสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ "คุณพ่อ คุณแม่" ที่ได้ให้ทั้งกำลังใจและกำลังใจทรัพย์
อันเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการศึกษาตลอดมา

สบโชค พูลนาม

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษา	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	9
	ด้านความรู้สึกรับผิดชอบ	9
	ด้านความซื่อสัตย์	13
	ทฤษฎีเกี่ยวกับตัวแปรทางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์	17
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	18
3	วิธีการดำเนินการวิจัย	20
	กลุ่มตัวอย่าง	20
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	20
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	22
	การสร้างเครื่องมือ	23
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	27

4 ผลการคนควา	29
ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล	29
5 บทยอ สรปผล อภิปราย และขอเสนอแนะ	45
ความนงหมายในการคนควา	45
กลุมตัวอยาง	45
วิธีคํานวณการวิจัย	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	45
สรปผลการคนควา	46
อภิปรายผล	47
ขอเสนอแนะ	52
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	58

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภาค จังหวัด อำเภอ เพศ	21
2 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทตัวแปร	22
3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบกับความเอื้อสัถย	30
4 คาสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่าง ในเมื่องกับในชนบท	31
5 คาสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ...	31
6 คาสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบ	32
7 คาสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียน ต่างกัน	32
8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน	33
9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายคู่	34
10 คาสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพ ต่างกัน	35
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	35
12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายคู่	36
13 คาสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับ การศึกษาต่างกัน	37
14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน	37

15	ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อสัจของกุ่มตัวอย่างในเมือง กับในชนบท	38
16	ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อสัจของกุ่มตัวอย่างที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับกุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ...	39
17	ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อสัจของเพศชายกับเพศหญิง	39
18	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเชื่อสัจของกุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน	40
19	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเชื่อสัจของกุ่มตัวอย่างที่ระดับ ชั้นเรียนต่างกัน	40
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความเชื่อสัจของกุ่มตัวอย่างเป็นรายคู่	41
21	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเชื่อสัจของกุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน	42
22	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเชื่อสัจของกุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครอง มีอาชีพต่างกัน	42
23	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเชื่อสัจของกุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษา ต่างกัน	43
24	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเชื่อสัจของกุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครอง มีระดับการศึกษาต่างกัน	43
25	การอ่านจําแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับนิคชอบ	63

ภูมิหลัง

คุณธรรมแห่งพลเมืองดี ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของบุคคล ที่จะดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ความสภาพความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญและมีผลโดยตรงและทางอ้อมต่อสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมส่วนรวบภาวะในปัจจุบันของประเทศต่าง ๆ อย่างมาก โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งต้องการความมีระเบียบเรียบร้อยในสังคม เพื่อให้แผนพัฒนาต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดี

ประเทศไทยได้ตั้งเป้าประสงค์ให้การศึกษาแก่เยาวชนไทยดังนี้ "คนไทยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับการศึกษาและพัฒนาชีวิต ตามความสามารถอย่างเต็มที่จนได้มีโอกาสปรับปรุงให้รอกพ้นจากความทุกข์ยาก และความเขลาอับรู้ เท่ากับการเปลี่ยนแปลงนานับการเสมอ อีกทั้งมีความรู้สึกรับผิดชอบในความอยู่รอดของชาติไทย การศึกษาด้วยวิธีการอันเหมาะสม ให้บุคคลมีความรอบรู้และความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงตนและสร้างชาติตามระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้มีความสามารถในการทำงานเลี้ยงชีพได้อย่างสุจริต ภูษาที่รับผิดชอบตนเองและส่วนรวม เป็นพลเมืองดีมีคุณธรรม และเป็นกำลังที่แข็งแกร่งมั่นคงของชาติ" (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 442)

จากเป้าประสงค์ของการศึกษาของไทยในหลักสูตรประถมศึกษา ปี พ.ศ. 2521 นี้ จะเห็นได้ว่าหน้าที่ของโรงเรียนที่สำคัญคือ ต้องเตรียมเด็กให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อประเทศ มีความซื่อสัตย์ และมีความรู้สึกรับผิดชอบในเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง แต่การที่เด็กจะมีความรู้สึกรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือกันของหลายฝ่าย นอกจากการสั่งสอนอบรมของพ่อแม่แล้ว ครู อาจารย์ เพื่อนฝูง ตลอดจนสังคมก็มีส่วนในการปลูกฝังความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบด้วย เนื่องจากเด็กแต่ละคนมาจากสภาพแวดล้อมและวิธีอบรมเลี้ยงดูเด็กที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ ฐานะทางเศรษฐกิจ ประเพณี ที่แตกต่างกัน ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องรับหน้าที่อบรม บ่มนิสัย ปลูกฝัง

คุณธรรมให้แก่เด็ก ให้เป็นไปในทางที่ปรารถนาของสังคม โดยยึดแนวปลูกฝังตามที่กำหนดไว้

หลักสูตรปีพุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรใหม่มีความมุ่งหวังให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัยมีความรู้สึกรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อ่อนน้อม ถ่อมตน กตัญญู ทำเป็น แก่นักเรียน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และให้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (วรวิทย์ วทีนศรกร 2522 : 175)

การพัฒนาบุคคลในค่านิยมที่สำคัญที่สุดคือ การปลูกฝังให้คนเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ มีคุณ-
ธรรมต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม เพื่อจะได้ทำหน้าที่พลเมืองตัวอย่างมีประสิทธิภาพ
เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้การปกครองระบอบประชาธิปไตย
จะเป็นไปได้อย่างสมบูรณ์ก็ด้วยการที่พลเมืองของประเทศ เป็นผู้ปฎิบัติธรรมสูง รู้จักสิทธิและ
หน้าที่ของตน ดังนั้นการพัฒนาบุคคลจึงควรมีขั้นตอน 3 ประการคือ

1. การจำกัดจำนวนการเกิดของประชากรภายในประเทศ
2. ปลูกฝังลักษณะการเป็นพลเมืองดีแก่ประชาชน
3. สร้างนิสัยที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ความเป็นพลเมืองดีคือการเป็นผู้มีจริยธรรมสูง นั่นคือมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้สึกรับผิดชอบ
ต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ (ดวงเกื้อน พันธมนาวิน 2520 : 4)

ทุกวันนี้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เช่นปัญหาความประพฤติของนักเรียน
ปัญหาข้าราชการไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ และความสับสนวุ่นวายต่าง ๆ ในสังคม มีสาเหตุมาจาก
บุคคลกลุ่มหนึ่งขาดคุณสมบัติพื้นฐาน ซึ่งมีอยู่ 5 ประการ

1. ความรู้สึกรับผิดชอบ
2. ความสม่ำเสมอ
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง
4. ความพยายามพึ่งพาตัวเอง
5. ความซื่อสัตย์เที่ยงตรง

(สัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2514 : 55-77)

ดังนั้นการที่บุคคลจะมีความรู้สึกรับผิดชอบได้ ตนเองต้องมีความซื่อสัตย์เที่ยงตรงเสียก่อน
เนื่องจากความซื่อสัตย์เที่ยงตรงเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเองให้มีความรู้สึกรับผิดชอบ

กึ่งที่ รอสส์ (Ross, 1963 : 161) ได้ให้เหตุผลเรื่องบุคคลที่มีความรู้สึกรับผิดชอบ ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับของสังคม ว่าเป็นเพราะ

1. ในกระบวนการสังคมประกิต บุคคลที่ได้รับปทัสฐาน (Norm) เข้าไว้ในตนแล้ว ทำตามระเบียบหรือกำหนดปทัสฐาน เป็นส่วนหนึ่งของตัวเขา เขาจะรู้สึกไม่สบายใจ หรือรู้สึกว่าตัวเองผิด เนื่องจากความรู้สึกรับผิดชอบต่อกฎข้อบังคับนั้น ,

2. บุคคลในสังคมต่างมุ่งหวังว่า บุคคลอื่นในสังคมจะปฏิบัติตามข้อกำหนด ที่ปทัสฐานระบุไว้ ถ้าใครฝ่าฝืนคนอื่น ๆ ในสังคมจะแสดงความไม่พอใจ โดยแสดงอาการทาง ๆ ให้เห็นในทางที่กลับกัน ถ้าใครคนหนึ่งแสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับข้อกำหนด ในปทัสฐานคนอื่น ๆ ก็แสดงความชื่นชมพอใจ การแสดงความชื่นชมพอใจหรือไม่พอใจต่อพฤติกรรมที่บุคคลหนึ่งแสดงออก จะช่วยจัดพฤติกรรมของบุคคลนั้นให้อยู่ในช่องทางที่สังคมต้องการ อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปแล้วจะพบว่า บุคคลเป็นสมาชิกแห่งสังคมหนึ่ง แสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับข้อกำหนดในปทัสฐานของสังคมนั้นก็ยิ่งปรากฏพฤติกรรม ที่ขัดต่อระเบียบ กฎข้อบังคับ และการกระทำที่ฝ่าฝืนข้อกำหนดอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน แสดงว่าบุคคลนั้นขาดความรู้สึกรับผิดชอบ หรือความรับผิดชอบในกฎข้อบังคับที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาข้างนี้ทำให้เห็นว่าการปลูกฝังคุณธรรม ให้เด็กเกิดความรู้สึกรับผิดชอบและมีความซื่อสัตย์นั้น เป็นส่วนช่วยในการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กได้มาก ดังนั้นในการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบต่อความซื่อสัตย์ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้พบแนวทางการปรับปรุงคุณภาพของเยาวชนไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

✓ ความมุ่งหมายในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบต่อ
 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบต่อ
- ของนักเรียนที่มีระดับชั้น ชั้นที่ อยู่ ณ สถานที่ทางการเรียน เพศ ฉายาของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่ต่างกัน

3. เพื่อสร้างและประเมินเครื่องมือวัดความรู้สึกรับผิดชอบต่อ

ความสำคัญของปัญหา

1. ทำให้ทราบว่าความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่เพียงใด
2. ทำให้ทราบว่าความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่าง จะมีความแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อถึงเดือน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เกรด ระดับชั้นเรียน อาชีพของผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครองต่างกัน
3. ได้เครื่องวัดความรู้สึกรับผิดชอบที่ใช้สำหรับนักเรียน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ขึ้นไป ซึ่งจะเป็แม่ระโยชนสำหรับผู้สนใจคนทั่วๆไป
4. เป็นแนวทางสำหรับการปลูกฝังส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และความรู้สึกรับผิดชอบให้ดีขึ้น
5. แนวทางในการศึกษาระดับการพัฒนาการทางจริยธรรม

ขอบเขตของการศึกษากันคว่า

1. กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษารังนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐบาลระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ทั่วประเทศ จำนวน 886 คน ถึงรายละเอียดคือ

กลุ่มที่ 1 นักเรียนในกรุงเทพมหานครทั้งหมดจำนวน 147 คน แบ่งเป็น

ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 45 คน

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) จำนวน 44 คน

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 58 คน

กลุ่มที่ 2 นักเรียนส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคใต้ ซึ่งแบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ภาคละ 1 จังหวัด โดยแบ่งเป็น 3 ระดับชั้นกันคือ

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 245 คน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) จำนวน 242 คน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 252 คน

รวมทั้งหมด 5 ภาค จำนวน 739 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่าง

2.1.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1.1 สภาพที่ตั้งอยู่

- ในเมือง
- ในชนบท

2.1.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- ต่ำ
- สูง

2.1.1.3 เพศ

- ชาย
- หญิง

2.1.1.4 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)
- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.1.1.5 อาชีพของบิดามารดา

- รับราชการ
- ค้าขายหรือนักธุรกิจ
- เกษตรกรรวม
- รับจ้างและอื่น ๆ

2.1.1.6 ระดับการศึกษาระดับอุดมศึกษา

- คำ
- ปานกลาง
- สูง

2.1.2 ตัวแปรตาม

2.1.2.1 ความรู้สึกกับผิชอบ

2.1.2.2 ความซื่อสัตย์

คำนิยามเกี่ยวกับเฉพาะ

1. ความรู้สึกกับผิชอบ (Responsibility) หมายถึงความรู้สึกที่ตนเองจะสามารถปฏิบัติกิจต่อไปนี้ได้เร็วไม่มากน้อยเพียงใด คือ

- 1.1 ช่วยเหลืองานของครอบครัวและงานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
- 1.2 ตรงต่อเวลาและซื่อสัตย์ไว้ใจได้
- 1.3 กล้าเผชิญหน้าความเป็นจริง
- 1.4 ตั้งใจทำงานโดยไม่ขาดการอุปสรรคทั้งปวง
- 1.5 รับผิดชอบตนเองทั้งการเงิน การงาน และ การเรียน
- 1.6 ปฏิบัติตามกฎและระเบียบอย่างเคร่งครัด
- 1.7 ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
- 1.8 รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น

พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามวัดความรู้สึกกับผิชอบ

2. ความซื่อสัตย์ (Honesty) หมายถึงลักษณะการกระทำ หรือความรู้สึกของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่อไปนี้

2.1 ความซื่อตรงต่อหน้าที่ คือไม่ทุจริตต่อหน้าที่เพื่อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือ

ผู้อื่น

2.2 การมาทำงานตรงต่อเวลา อุทิศเวลาให้กับงาน ไม่เลิกงานก่อนถึงเวลากำหนด

- ✓ 2.3 มีความตั้งใจทำงาน โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น
- 2.4 มีความมั่นคงในความคิดที่ถูกต้องของตน มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.5 การไม่ใช้อำนาจหน้าที่หาผลประโยชน์ใส่ตน ในทางมิชอบหรือฉ้อฉลบุคคลอื่น

โดยใช้อำนาจของตน

- 2.6 การไม่ทำผิดกฎหมายในลักษณะการลักทรัพย์ ยักยอก ฉ้อฉล หรือเบียดบังผู้อื่น
- พฤติกรรมดังกล่าวหาพบการวัดได้ด้วย แบบสอบถามวัดความซื่อสัตย์

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่ได้จากการสอบในเทอมแรกของปีการศึกษา 2522

3.1 ระดับต่ำ หมายถึงผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

3.2 ระดับสูง หมายถึงผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย

4. ภูมิภาค หมายถึงจังหวัดที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งได้ทำการสุ่มไว้ 6 จังหวัด คือ สกลนคร ปรากฏา ตาก เลย์ สงขลา จันทบุรี และกรุงเทพมหานคร

5. เพศ หมายถึงชายและหญิงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

6. ระดับชั้นเรียน หมายถึงนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม. 2) และมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

7. อาชีพผู้ปกครอง หมายถึงอาชีพผู้ปกครองนักเรียนปัจจุบัน ที่ใช้เป็นเกณฑ์เพื่อชี้ให้เห็นความแตกต่างของสภาพแวดล้อมของเด็ก โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ รับราชการ เกษตรกรรม ค้าขาย และรับจ้าง

8. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ยึดถือผู้เลี้ยงดูเป็นหลัก

8.1 ระดับต่ำ ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ลงมา

8.2 ระดับปานกลาง ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

8.3 ระดับสูง ตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป

(อ้างอิงโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาว เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากร

ซึ่งดำเนินโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากบทความเรื่องความยากจน
ความแตกตางทางเศรษฐกิจ สังคม และประชากร กำหนดโดยพิชิต พิทักษ์ภาพสมบัติ
สังคมศาสตร์ปริทัศน์ พฤศจิกายน 2517 : 74)

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ความรู้สึกรับผิดชอบ

ความรู้สึกรับผิดชอบ คือ อารมณ์หนึ่งใจของบุคคล ซึ่งสามารถควบคุมความประพฤติของตนเองได้ บุคคลบางคนเกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะกระทำการใดตรงกันข้ามกับทำนองคลองธรรม หรือหลักปฏิบัติขององค์การของตน หรือมีโอกาสโกงอย่างใด แต่ไม่โกงบุคคลผู้นั้น คือ ผู้ที่เรียกว่า มีความรู้สึกรับผิดชอบ ภิญญ สาธ (ภิญญ สาธ 2519 : 134) ซึ่งเมื่อสรุปแล้วแบ่งเป็นสามข้อ คือ

1. ผู้มีอำนาจหน้าที่ควรมีความรับผิดชอบต่อความถูกต้องไป งานขององค์การจึงจะประสบผลดี
2. ความรู้สึกรับผิดชอบต่ออาจสร้างขึ้นได้โดยเงิน หรือสังคม เพราะความรู้สึกรับผิดชอบต่อขึ้นอยู่กับความรู้สึกทางจิตใจ

3. ความรับผิดชอบเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของผู้นำ ความรับผิดชอบเป็นคุณสมบัติที่ก่อให้เกิดความเชื่อถือ และความมั่นใจในการกระทำต่าง ๆ ของบุคคลากรทุกคนในองค์การ แต่ความรับผิดชอบมีขอบเขตจำกัด บุคคลหนึ่งอาจรับผิดชอบได้ไม่ทุกเรื่อง ซึ่งมีผู้ศึกษาลักษณะเพื่อเชสเตอร์ (Chester, 1962 : 102) กล่าวว่า ความรับผิดชอบหมายถึง สภาพทางอารมณ์ของบุคคลที่มีความรู้สึกเสียใจ ไม่พอใจ เมื่อไม่ได้ในสิ่งอันควรหรือมิได้ละเว้นสิ่งอันควรละเว้น เป็นความรู้สึกว่าตนเองว่า สิ่งใดถูกสิ่งใดควรในเชิงศีลธรรมและคุณธรรมตามสภาพที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ ผู้นำที่ดีย่อมยินดีรับผิดชอบเมื่อพลาด และเต็มใจรับคำตำหนิ ขณะเดียวกันเมื่อ รับหน้าที่ใดมาแล้ว จะบากบั่นทำหน้าที่อย่างดีที่สุด โดยไม่ทอดทิ้งแม้จะมีอุปสรรคนานาประการมาเกี่ยวข้อง และ เดวิส (Davis, 1972 : 498) แห่งมหาวิทยาลัยแห่งอาร์โซนา ได้กล่าวถึงผู้นำแบบปัญญาชน (Collegial) ว่า ผู้นำแบบปัญญาชนเน้นความกลมเกลียวในการทำงาน เป็นผู้นำผู้ใฝ่บังคับบัญชา ตอบสนองต่อสถานการณ์โดยมีความรับผิดชอบ ทำงานโดยมิได้มีใครสั่งแต่ทำงานเพราะมีความรู้สึกว่าเป็นตัวเองมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมงาน และจะต้องทำดีที่สุด ผลทางจิตวิทยาที่ผู้บังคับบัญชาได้รับภายใต้ผู้นำแบบปัญญาชนก็คือ การมีวินัยในตนเอง

68

6

รู้สึกมีความรับผิดชอบควบคุมตนเอง ทำงานเป็นทีมเหมือนกับนักกีฬาที่รู้จักหน้าที่ของตนเอง ทางด้านสังคมมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกรับผิดชอบ กือ โกลาสา (Kolasa. 1972 4) ได้ศึกษาความหมายของความรู้สึกเกี่ยวกับสังคมจาก ฟังก์ และแวกแนลส์ (Funk and Wagnall. 1969 : 9) ว่า กือสถานการณ์ทางบุคลิกภาพที่บุคคลสามารถปฏิบัติตามกฎของศีลธรรม หรือหลักธรรมอันเหมาะสมเกี่ยวกับการแสดงออกในการกระทำของตนในทางที่ควรกระทำ อาจจะเป็นสิ่งใหม่ หรือสิ่งที่คล้ายคลึงกับที่แบ่งแยกโดย จริยธรรม ศีลธรรม คุณค่า และความรู้สึกของสังคม สิ่งทั้งหมดนี้ก็เป็นสิ่งที่มีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างความรู้สึกกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการทำความดี คำกล่าวของโกลาสา คล้ายกับ จรูญ สุภาพ (จรูญ สุภาพ 2521 : 84) ซึ่งได้ศึกษาความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมว่า คือ การยอมรับรู้ และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูกไม่มีความผิดไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ดียิ่งขึ้น ความรู้สึกรับผิดชอบนี้เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตามหน้าที่ของตน โดยไม่ต้องการบังคับกับเข้มงวดจากบุคคลอื่น สัตยญา ธรรมศักดิ์ (สัตยญา ธรรมศักดิ์ 2509 : 9) ได้ให้ความหมายความรู้สึกชอบทางจริยธรรมว่า กือ ความจำเป็นทั้งหลายที่สำนึกในศีลธรรม คุณธรรมของชาติ ศาสนา และบ้านเมือง ความสำนึกหรือความรู้สึกชอบเหล่านี้ มีความจำเป็นที่จะทำให้ประเทศเจริญ

บิคเวลล์ (Bidwell. 1964 . 972) ตั้งข้อสังเกตว่า โรงเรียนในฐานะองค์การทางสังคมควรทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบที่จะผลิตนักเรียนออกไป โดยให้มีคุณสมบัติหรือคุณภาพมาตรฐานระดับหนึ่ง นักเรียนที่สำเร็จออกไปควรมีมาตรฐานและคุณภาพอย่างเดียวกัน
2. มีความรับผิดชอบต่อสังคมประภคิต (Socializing) เพื่อให้เด็กเรียนกลายเป็นพลเมืองที่สังคมพึงปรารถนา สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประเทิน มหาจันทร์ (ประเทิน มหาจันทร์ ม.ป.ป.: 72) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม

2.1 ความรู้สึกรับผิดชอบต่อหน้าที่

2.2 ความรู้สึกรับผิดชอบต่อการกระทำของตน

ความรู้สึกรับนิชอบต่อหน้าที่ ต้องปฏิบัติทั้งหน้าที่การงานและหน้าที่ทางสังคม หน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดามารดา ต่อญาติพี่น้อง ต่อบุคคลทั่วไป และต่อประเทศชาติ มนุษย์ต้องรับนิชอบต่อหน้าที่เหล่านี้ ความรู้สึกรับนิชอบเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินว่าบุคคลใดบรรลุนิภาวะมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับ บุพา อานันท์สิทธิ์ (บุพา อานันท์สิทธิ์ 2515 : 26 อ้างอิงมาจาก Cattell) ได้ศึกษาถึงลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการรับนิชอบสูงไว้ว่า คือ บุคคลที่รับนิชอบต่อหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในเกณฑ์ ไม่หลีกเลียงข้อบังคับ และมีผู้ได้ศึกษาเรื่องความรู้สึกรับนิชอบอีกบุคคลหนึ่ง คือ เสม พริ้มพวงแก้ว (เสมอ พริ้มพวงแก้ว 2516 : 136) ศึกษาถึงความรับนิชอบห้าประการ คือ

1. การยอมรับตามผลดีหรือไม่ดีในกิจกรรมที่ได้กระทำลงไป
2. ประกันความเสียหาย
3. ผลงานอันมีคุณภาพ
4. การรู้จักใช้สติปัญญาแยกได้ว่าทำผิดหรือทำถูก
5. ความมีเหตุผล

ทั้งห้าประการนี้มีความหมาย คือ ความกล้ารับนิชอบอย่างเต็มภาคภูมิตามความรู้และความสามารถของตนควบคู่คุณธรรมประจำใจ (Moral obligation) และข้อผูกพันที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ (Duty obligation) โดยแสดงผลงานให้ผู้อื่นได้มองเห็นถึงสิ่งที่ได้กระทำลงไป

บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth. 1974 : 2043-A) ได้วิจัยผลสัมฤทธิ์ในการอ่านทัศนคติต่อโรงเรียน ความรับนิชอบต่อตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 600 คน โดยสุ่มจากโรงเรียนต่าง ๆ ในแคลิฟอร์เนีย และแบ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดออกตามความสามารถทั่วไปโดยใช้แบบทดสอบ Verbal Battery (Form 1, Level D) of the Large Thorndike Intelligence และการศึกษาเฉพาะกลุ่มที่มีความสามารถทั่วไปสูงและต่ำเท่านั้น ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรับนิชอบต่อตนเอง ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและทัศนคติต่อโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01
2. นักเรียนหญิงมีความสามารถทั่วไปสูง มีความรับนิชอบต่อตนเองสูงกว่านักเรียนที่มีความสามารถทั่วไปต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. นักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบต่องานสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

อารีย์ เศรษฐชัย (อารีย์ เศรษฐชัย 2520 : 47 - 48) ได้วิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีที่ 2 และปีที่ 3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ความรู้สึกรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่านักเรียนพยาบาลปีที่ 3 มีลักษณะสองประการสูงกว่านักศึกษาพยาบาลปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาปีที่ 3 กับปีที่ 2 และนักศึกษาปีที่ 2 กับปีที่ 1 แล้วไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไซค์แมน (Siedman. 1962 . 413 - 415) ได้รวบรวมผลการค้นคว้าของบุคคลต่าง ๆ ไว้ดังนี้

นอร์ริส (Norris) ได้ทำการประเมินการตรงต่อเวลาของนักศึกษาหญิงชายปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยแล้วนำมาหาสหสัมพันธ์กับผลการเรียนพบว่า ของนักเรียนชายมีสหสัมพันธ์ .69 และของนักเรียนหญิง .77 เทอร์นี่ (Turney) ได้ศึกษาต่อจากนอร์ริส ในเรื่องความสำเร็จและความล้มเหลวของนักเรียน พบว่าการตรงต่อเวลา ความขยันขันแข็ง ความพยายาม ความมักใหญ่ใฝ่สูงของนักศึกษาหญิงและชายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โฟลีย์ (Foley) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของประสบการณ์ในวัยเด็กของมารดาเฉพาะที่เกี่ยวกับความรักและความรับผิดชอบ กับทัศนคติที่มีต่อบุตรโดยทัศนคตินี้ได้แบ่งเป็นสามชนิด คือ ประคบประหงมและเอาใจใส่ต่อบุตรมากเกินไป ปฏิบัติบุตรในระดับปานกลาง และปล่อยปละละเลยบุตรมากเกินไป ส่วนประสบการณ์ในวัยเด็กของมารดาที่เกี่ยวข้องกับความรักและความรู้สึกรับผิดชอบ คือ ไม่ได้รับความรักแต่มีให้มีความรับผิดชอบ โฟลีย์ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบหมายถึงการที่จะ ต้องทำตามกฎระเบียบและสิ่งที่ผู้ปกครองมอบหมายให้ทำ

ในขณะที่เป็นเด็ก ลักษณะที่ไม่มีความรับผิดชอบหมายถึงในขณะที่เด็กยังเป็นเด็ก ผู้ปกครองตามใจเด็ก จะใช้เวลาว่างที่มีอยู่อย่างอิสระจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ มีหน้าที่การงานเพียงเล็กน้อยในครอบครัว

จากการศึกษา โพลีย์สรุปว่า มารดาที่เอาใจใส่ประคบประหงมบุตรมากเกินไป เมื่อตอน มารดายังเป็นเด็กไม่ได้รับความรักและถูกฝึกให้มีความรับผิดชอบ มารดาที่ปฏิบัติต่อเด็กในระดับ ปานกลาง เมื่อมารดายังเป็นเด็กได้รับความรักและถูกฝึกให้มีความรับผิดชอบ และมารดาที่ปล่อยปละ ละเลยบุตรมากเกินไป เมื่อมารดายังเป็นเด็กไม่ได้รับความรักและไม่ได้ฝึกให้มีความรับผิดชอบ

ไวท์ (White. 1938 . 527) แห่งมหาวิทยาลัยไอโอวา ทดลองกับเด็กอายุ 10 ปี โดยแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละห้าคน ให้ทำกิจกรรมที่น่าสนใจ ในการทดลองทุกครั้งจะเปลี่ยนหัวหน้ากลุ่ม ทั่ว สำหรับองค์ประกอบอย่างอื่นของแต่ละกลุ่มนั้น พยายามให้คล้ายกันมากที่สุด พบว่าผู้นำแบบ ประชาธิปไตย ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย และผู้นำแบบตามสบาย ได้รับความรับผิดชอบของการนำทั้งสามแบบ ผู้นำแบบประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบสูงสุด ไม่ว่าหัวหน้าจะมอบหมายงานให้ทำเท่าใดก็ตาม

ด้านความซื่อสัตย์

ศรีนาค สุริยะ (ศรีนาค สุริยะ 2512 : 46) ได้ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ หรือความสัตย์ ซื่อตรงเที่ยงธรรม ยุติธรรม คือ ความจริง ความตรง ความแท้ ความแนบถน ไม่เป็น ความเทียม ความเท็จ และความซื่อตรงนี้หมายถึงเอาความจริงในตัวบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นอัธยาศัย และความประพฤติ จำแนกได้ดังนี้

1. ความจริงต่อการงาน ตรงต่อเวลาและหน้าที่

2. ความจริงต่อบุคคล คือ มีความซื่อสัตย์ต่อมิตร จริงต่อผู้ใหญ่และผู้ปกครอง ควรมี การอบรมตนดังนี้

2.1 ซื่อสัตย์ต่อมิตร

2.2 สามีภักดี ไม่คิดคดต่อผู้ใหญ่และผู้ปกครองที่ตนยกย่อง

2.3 ความกตัญญูแก่เวที่ รู้ว่าผู้ใหญ่ทำคุณแก่ตนแล้วไม่คิดลบหลู่ พยายามหาโอกาส

ตอบแทนบุญคุณท่านอยู่เสมอ

3. ความจริงต่อความดี ได้แก่ ประพฤติความดีอย่างไรก็ประพฤติดีจริงอย่างนั้น ให้เป็นอัธยาศัยทั้งยามอยู่เสมอ

ผู้ที่จะเป็นคนที่มีเกียรติศักดิ์ จึงควรฝึกตนเองให้มีความซื่อสัตย์ ดังที่ วรรณิ วัชรธรรม (วรรณิ วัชรธรรม 2515 : 13 อ้างอิงมาจาก Volker) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ โดยให้คำนิยามของความซื่อสัตย์ไว้ดังนี้ ความซื่อสัตย์ คือ ความเต็มใจที่จะยอมรับผิดชอบต่อธุรกิจที่ทำกันเป็นกลุ่ม และต้องการทำให้ดีที่สุดในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย ในการศึกษาใช้แบบทดสอบความซื่อสัตย์ซึ่งดัดแปลงมาจาก Character Education Inquiry โวลเคอร์ สรุปว่าความซื่อสัตย์ อุทิศตน และทัศนคติในการทำงานนั้นได้รับอิทธิพลมาจากการฝึกอบรมในวัยเด็ก

พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นที่ยอมรับของสังคมมีพฤติกรรมอีกพวกหนึ่ง ควงเคื่อน พันธมนาวิน (ควงเคื่อน พันธมนาวิน 2520 : 5) กล่าวว่า เป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรม คือ พฤติกรรมในสถานการณ์ที่เฝ้าระวังใจ หรือสภาพที่ยั่วยุ ให้บุคคลกระทำผิดกฎเกณฑ์เพื่อประโยชน์ส่วนตนบางประการ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมในสถานการณ์ยั่วยุ เช่น การโกงสิ่งของ เงินทอง หรือคะแนน การลักขโมย การกล่าวเท็จ อาจารย์รวมเรียกว่าพฤติกรรมเกี่ยวกับความไม่ซื่อสัตย์ ซึ่งมีจริยธรรมสูงควรงดเว้นการกระทำที่ไม่ซื่อสัตย์นี้ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ของจริยธรรม ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีหรือเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

แม้ว่าในระบบการศึกษาของไทยจะมีการอบรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนของชาติแล้วก็ตาม แต่ยังไม่สามารถยืนยันได้ว่าบุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมนั้นจะมีความซื่อสัตย์อยู่ในระดับที่ต้องการ ซึ่ง เพียเจต์ และโคลเบอร์ก (Piaget, 1932 and Kohlberg, 1969) มีความเห็นว่าจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการด้านอื่น ๆ เช่น พัฒนาการทางกายภาพ และพัฒนาการทางปัญญาและอารมณ์ โดยเสนอว่าการใช้เหตุผลในเชิงจริยธรรมเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลนั้น และโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1969 : 394 - 395) ยังพบว่าการใช้เหตุผลในเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลนั้นด้วยโดยใช้วิธีการเลือกยอมรับเหตุผลประเภทต่าง ๆ ตามที่กำหนดสถานการณ์ให้เลือกเป็นเกณฑ์ตัดสิน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ มีนักทฤษฎีทางจริยธรรมบางพวกเชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ทางสังคมเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญของสังคมจะมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทาง

จริยธรรม ไวท์ (Wright, 1975 : 24 - 30) เชื่อว่าสังคมมีส่วนในการปั้นมนุษย์ให้มีลักษณะต่าง ๆ กันตามความเชื่อนั้นจะอยู่ในกลุ่มใดในสังคม นักทฤษฎีส่วนมากยอมรับว่า ความเชื่อจะถูกปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก แต่สังคมและสถานการณ์ในวงชีวิตของบุคคลก็จะมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมของพวกเราได้ ซึ่งสถาบันทางสังคมที่มีส่วนหล่อหลอมลักษณะความเชื่อสำคัญของบุคคลจะประกอบด้วย ครอบครัว อันใดแก ฐานะทางเศรษฐกิจ และระดับการศึกษาของบิดามารดา นอกจากนั้น โรงเรียน สื่อมวลชน และระบบการบริหารการปกครองประเทศก็มีส่วนในการปลูกฝังความเชื่อสำคัญให้กับบุคคลอีกด้วย รวมทั้งสภาพสังคมที่เป็นอยู่ขณะนั้นจะมีส่วนเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดความเชื่อสำคัญใดหรือไม่เช่นกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่

จิตรา วสุวานิช (จิตรา วสุวานิช 2519 : 133) ได้ศึกษาเด็กที่มีนิสัยไม่เชื่อสำคัญ มีการแสดงออกโดย

1. ชอบหยิบฉวยสิ่งของของผู้อื่น โดยเจ้าของมิได้รับอนุญาต
2. มีนิสัยชอบขโมย แม้ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่ไม่ต้องการ
3. หูบคเมื่อถูกจับได้
4. ชอบทำการทุจริตในการสอบ เช่น แอบลอกข้อสอบเข้าไปดู หรือฆ่าเสียงออกจากเพื่อน
5. ใช้ชื่อของคนบนกระดานที่เป็นผลงานของคนอื่น

เหตุผลที่อาจเป็นไปได้ของพฤติกรรมของเด็กไม่เชื่อสำคัญ เนื่องจากสาเหตุดังนี้

1. มีความรู้สึกของความไม่ปลอดภัยมั่นคง
2. ต้องการที่จะได้รับความสนใจจากผู้อื่น
3. มีความรู้สึกว่าได้รับความเกลียดชังจากบิดามารดาและเพื่อนฝูง
4. แรงกระตุ้นเนื่องจากความต้องการ เป็นเจ้าของและความอยากมีอยากได้

สิ่งของที่คนเขามีกัน

5. อาจเนื่องมาจากกรรมพันธุ์
6. ครอบครัวยากจนไม่สามารถจัดหาอาหารและเครื่องเล่นให้พอเพียง
7. มีบิดามารดาที่มีนิสัยไม่เชื่อสำคัญ
8. ขาดการอบรมสั่งสอน

อิทธิพลจากการเรียนรู้ทางสังคม บุคคลจะเกิดการเรียนรู้จากสังคม โดยการรับลักษณะและกฎเกณฑ์ทางสังคมมาเป็นลักษณะของตน ซึ่งบางครั้งบุคคลจะเกิดการเรียนรู้โดยบังเอิญ หรือเกิดจากการเลียนแบบจากบุคคลอื่นในสังคมนั้น จริยธรรมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์นี้ก็เช่นกัน บุคคลอาจมีความซื่อสัตย์ในตนเองโดยเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมจากบิดามารดา ครูอาจารย์ หรือจากเพื่อน ทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่บุคคลแสดงซ้ำ ๆ จนกลายเป็นนิสัยประจำตัวของบุคคลนั้น ๆ ได้ หรือในบางครั้งสถานการณ์บางอย่างกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมของความซื่อสัตย์หรือไม่ซื่อสัตย์ซ้ำ ๆ กัน หลายครั้งจนกลายเป็นนิสัยประจำตัวไปได้อีกเช่นกัน และถ้าบุคคลได้แสดงพฤติกรรมดังกล่าวแล้วได้รับส่งเสริมแรงในทางบวก (Positive reinforcement) ก็จะทำให้คุณลักษณะนิสัยนั้นก่อตัว เป็นบุคลิกภาพได้ในที่สุด

ทอมสัน และคนอื่น ๆ (Thomson and others. 1959 349) ได้กล่าวว่า โรงเรียนมีหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรมแก่เด็ก โดยจัดหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนและสังคมเห็นว่าดีให้เด็กได้เรียน เช่น ให้ความรู้ทางศิลปะ วัฒนธรรม คณิตศาสตร์ ตลอดจนกิจกรรมที่ฝึกความมีน้ำใจต่าง ๆ เช่น ให้ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความรับผิดชอบ การรู้จักกาลเทศะ

รูสเวลท์ (Roosevelt. 1956 40 - 45) ได้กล่าวถึงการเป็นพลเมืองที่ดี สรุปได้ว่า การเป็นพลเมืองที่ดีนั้นเริ่มตั้งแต่อยู่ในบ้านหรือครอบครัวต้องมีสิ่งสำคัญสามประการ คือ ความซื่อสัตย์ กล้าหาญ และมีสามัญสำนึก

ชาลี ลัทธิ (ชาลี ลัทธิ 2507 : 5) ได้นำความมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมมาแบ่งเป็นคุณธรรมแห่งพลเมืองดี สรุปได้สี่ด้านดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์
2. มีความอดทน
3. มีความรับผิดชอบ
4. มีความรู้จักกาลเทศะ

ทฤษฎีเกี่ยวกับตัวแปรทางค่านิยมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้สึก

ควงเคื่อน พันธมนาวิน (ควงเคื่อน พันธมนาวิน 2520 : 19 อ้างอิงมาจาก Kay. 1975) ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว โดยเห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว จะเป็นตัวเพิ่มหรือลดความเร็วของการพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลได้ และนักสังคมวิทยาพบว่า บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและปานกลาง มีค่านิยมเกี่ยวกับความรู้สึกแตกต่างกัน เช่น การเก็บของตกใต้แล้วไปคืนเจ้าของนั้น เป็นความที่ควรสรรเสริญในสังคมของบุคคลฐานะปานกลางและสูง แต่เป็นสิ่งโง่เขลาและไม่ควรทำอย่างยิ่งในสังคมของคนฐานะต่ำ

เซียร์และคนอื่น ๆ (Sears and others. 1957 : 372) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูและความรักที่เด็กได้รับจากบิดามารดา เป็นจุดเริ่มของการพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็ก นอกจากนี้ในค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของบุคคลจะพบว่า บุคคลที่มีอาชีพเกี่ยวกับการค้าและธุรกิจมักจะมีแนวโน้มที่จะไม่ซื่อสัตย์มากกว่าบุคคลที่มีอาชีพในด้านการรักษาความยุติธรรม เช่น ผู้พิพากษา หรือนักบวช

จรรยา สุภาพ (จรรยา สุภาพ 2521 : 184) ได้กล่าวถึงธรรมชาติเพื่อความมั่นคงของชาติทางการเมืองข้อหนึ่ง คือ ความซื่อสัตย์ของคนในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความซื่อสัตย์ของผู้บริหารประเทศ และข้าราชการ โดยชี้ให้เห็นว่า ถ้าผู้บริหารประเทศและข้าราชการขาดความซื่อสัตย์ ก็จะทำการทุจริต ทำการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือยอมรับสินบน หรือใช้ตำแหน่งหน้าที่ทำการทุจริต และเข้าไปมีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อประโยชน์สำหรับคนและผู้อื่นเพื่อให้เกิดรายได้โดยวิธีการอันผิดกฎหมายและศีลธรรม

ผลการวิจัยของ ชาลี ลัทธิ (ชาลี ลัทธิ 2507 : 60) กล่าวว่า คุณธรรมค่านิยมมีความสำคัญมากกว่าคุณธรรมเหล่านี้ คือ คุณธรรมที่มีต่อตนเอง คุณธรรมที่มีต่อศาสนา คุณธรรมค่านิยมการเรียน คุณธรรมที่มีต่อครอบครัว คุณธรรมที่มีต่อผู้อื่น คุณธรรมค่านิยมมนุษยธรรม และคุณธรรมที่มีต่อประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ โคเฮตี (Dougherty. 1966 : 110) ศึกษาพบว่า ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบมีสูงมากในบรรดาเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการเรียน

ส่วน อรพินท์ นาคประคิษฐ์ (อรพินท์ นาคประคิษฐ์ 2518 : 37) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไปกับความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความอดทนและความ

รู้จักกาลเทศะ พบว่า

1. ความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และ ความรับผิดชอบ มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความอดทนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรับผิดชอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้จักกาลเทศะ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรวณี รักธรรม (วรวณี รักธรรม 2514 : 4 อ้างอิงมาจาก Funk and Wagnalls) ได้อธิบายว่าความรับผิดชอบนั้นเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่กระทำด้วยความซื่อสัตย์ไว้วางใจได้ และประพฤตินั้นอยู่ในกฎของศีลธรรมและหลักธรรม โดยเฉพาะความรับผิดชอบนั้น ผู้หญิงจะมีสูงกว่าผู้ชายเพราะ ผู้ปกครองมุ่งหวังฝึกเด็กหญิงให้มีความรับผิดชอบในงานบ้านเรือนต่าง ๆ ตั้งแต่อายุน้อย ๆ ส่วนในเรื่องความซื่อสัตย์ก็เช่นกัน ผู้หญิงจะมีสูงกว่าเพราะเด็กหญิงจะรู้สึกอายมากที่จะต้องถูกลงโทษ เพราะขาดความซื่อสัตย์ (ละม้ายมาศ ศรีศักดิ์ 2520 : 115)

จากการศึกษาทั้งทางด้านความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ จึงได้นำเสนอไว้ข้างต้นนี้ ทำให้เห็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ดังนี้

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้สึกรับผิดชอบ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบ

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีอยู่ในเมืองมีความรับผิดชอบสูงกว่าที่อยู่ในชนบท

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่า

กลุ่มตัวอย่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2.3 กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชาย จะมีความรู้สึกรับผิดชอบแตกต่างกัน

2.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันจะมีความรู้สึกรับผิดชอบต่างกัน

2.5 กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพต่างกันจะมีความรู้สึกกับนิคชอบไม่แตกต่างกัน

2.6 กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบมีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความรู้สึกกับนิคชอบต่างกัน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความเชื่อสัจย์

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเมืองและในชนบทมีความเชื่อสัจย์แตกต่างกัน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความเชื่อสัจย์สูงกว่ากลุ่มต่ำ

3.3 กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชายมีความเชื่อสัจย์แตกต่างกัน

3.4 กลุ่มตัวอย่างที่ระดับชั้นเรียนต่างกันจะมีความเชื่อสัจย์แตกต่างกัน

3.5 กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพต่างกันจะมีความเชื่อสัจย์ไม่แตกต่างกัน

3.6 กลุ่มตัวอย่างที่ประกอบมีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความเชื่อสัจย์ต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

✓ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นเด็กนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) มัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด จำนวน 886 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มโรงเรียน แบ่งเป็นสองประเภท คือ

1. ในกรุงเทพมหานคร สุ่มอำเภอหนึ่งอำเภอ โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย คืออำเภอพระนคร
นำรายชื่อโรงเรียนรัฐบาลแบบสหศึกษาที่เปิดทำการสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ
ระดับประถมศึกษาตอนปลายมาทำการสุ่มอย่างง่าย ระดับละหนึ่งโรงเรียน สุ่มห้องเรียนอย่างง่าย
ในแต่ละชั้นเพื่อให้ได้ตัวแทน ชั้นละประมาณ 50 คน
2. ในส่วนภูมิภาค สุ่มจังหวัดตามภาคภูมิศาสตร์ โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย ภาคละหนึ่งจังหวัด
แบ่งเป็นห้าภาค คือ ภาคเหนือได้จังหวัดตาก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้จังหวัดเลย ภาคกลาง
ได้จังหวัดสุพรรณบุรี และภาคใต้ได้จังหวัดสงขลา ภาคตะวันออกได้จังหวัดจันทบุรี แล้วสุ่มอำเภอ
ที่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดละหนึ่งอำเภอ สุ่มโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
และชั้นประถมศึกษาตอนปลายในอำเภอนั้น ระดับละหนึ่งโรงเรียน สุ่มโรงเรียนในระดับชั้นประถม
ปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้นละหนึ่งห้องเรียน เพื่อให้ได้ตัวแทน
ชั้นละประมาณ 50 คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภาค จังหวัด อำเภอ และเพศ

ภาค	จังหวัด	อำเภอ	จำนวน		รวม
			ชาย	หญิง	
กลาง	กรุงเทพมหานคร	พระนคร	47	100	147
	สมุทรปราการ	พระประแดง	66	72	138
ตะวันออก	จันทบุรี	ขลุง	79	71	150
เหนือ	ตาก	เมือง	78	74	152
ตะวันออกเฉียงเหนือ	เลย	วังสะพุง	68	74	142
	สงขลา	สติงพระ	74	83	157
รวม			412	474	886

ตาราง 2 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประเภทตัวแปร

ตัวแปร	การจำแนกประเภทตัวแปร	จำนวน	รวม
ถิ่นที่อยู่	กรุงเทพมหานคร	147	886
	ต่างจังหวัด	739	
ผลสัมฤทธิ์	ระดับสูง	440	886
	ระดับต่ำ	446	
ระดับชั้นเรียน	ประถมศึกษาปีที่ 5	294	886
	มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)	290	
	มัธยมศึกษาปีที่ 4	302	
อาชีพผู้ปกครอง	รับราชการ	153	886
	ค้าขายหรือธุรกิจ	200	
	เกษตรกรรม	344	
	รับจ้างและอื่น ๆ	189	
การศึกษาผู้ปกครอง	ระดับต่ำ (ต่ำกว่า ป.4)	448	886
	ระดับกลาง (ป.4 - ม.ศ.3)	292	
	ระดับสูง (สูงกว่า ม.ศ.3)	146	
เพศ	ชาย	412	886
	หญิง	474	

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามความรู้สึกรับผิดชอบและแบบทดสอบความซื่อสัตย์ที่นำมาปรับปรุงหนึ่งฉบับ

การสร้างเครื่องมือ

1. แบบทดสอบวัดความซื่อสัตย์ของ ส่วนฯ พรพัฒน์กุล และคนอื่น ๆ สร้างไว้ในปี พ.ศ. 2522 โดยกำหนดขอบเขตของแบบทดสอบไว้ว่าให้วัดประกอบต่าง ๆ ของความซื่อสัตย์ 10 หัวประกอบ ได้แก่

- 1.1 ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด
- 1.2 ตรงต่อเวลา
- 1.3 การพูดแต่ความจริง
- 1.4 มีความละเอียดรอบคอบ
- 1.5 ไม่เอาเปรียบ
- 1.6 ไม่ทุจริต
- 1.7 มีความรู้สึกรับผิดชอบ
- 1.8 มีความยุติธรรม
- 1.9 ไม่หลอกลวง
- 1.10 ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ

คัดเลือกข้อที่มีค่าอ่านจว่าหนักสูง ความยากง่ายปานกลางไว้ 45 ข้อ จาก 79 ข้อ นำไปทดสอบหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ KR-21 (วิเชียร เกตุสิงห์ 2522 : 158) ได้ค่าความเชื่อมั่นเป็น .8773 จากนั้นนำแบบทดสอบทั้ง 45 ข้อนี้มาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาความยากง่าย และค่าอ่านจว่าหนักอีกครั้งหนึ่ง แล้วคัดเลือกด้วยวิธีเดิม คัดเลือกไว้ 30 ข้อ

ลักษณะของแบบทดสอบ

เป็นข้อความที่สมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นในเนื้อหาของข้อความจะมีคำคอมให้เลือกเป็นสองกรณี คือ

กรณีที่ 1 ถ้าท่านเป็นบุคคลในเหตุการณ์นั้น ๆ ท่านมีความนึกคิดหรือปฏิบัติเช่นนั้นจริง ๆ อย่างไร

กรณีที่ 2 คนอื่นซึ่งไม่ใช่ตัวท่านจะมีความนึกคิดหรือปฏิบัติอย่างไร

คำตอบทั้งสองกรณีอาจเป็นข้อเดียวกันก็ได้ และในแต่ละข้อจะมีคำตอบให้เลือกสองทาง คือ ก และ ข แสดงความคิดเห็นโดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ทับหัวข้อที่ต้องการทั้งสองกรณี

ตัวอย่าง

- (0) ถ้าหาซื้อของแล้วแม่ค้าทอนเงินผิด 50 บาท ในกรณีเช่นนี้จะปฏิบัติเช่นไร
- ก. เก็บเงินไว้ทั้งหมด
- ข. นำเงินคืนเจ้าของร้าน

กรณี 1 ท่านเอง	กรณี 2 คนอื่น
ก ข	ก ข

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน

ทำถูกให้หนึ่งคะแนน ทำผิดให้ 0 คะแนน และพิจารณาเฉพาะกรณีที่ 2 เท่านั้น

2. แบบสอบถามถามความรู้สึกรับนิคชอบ

สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวจากทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรับนิคชอบ คือ ผลงานการวิจัยของ วรวิทย์ รักธรรม แล้ววิเคราะห์พฤติกรรมของผู้มีความรู้สึกรับนิคชอบ และจัดพฤติกรรมเป็นกลุ่มดังนี้

- 2.1 ช่วยเหลืองานของครอบครัวและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
- 2.2 ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ไว้ใจได้
- 2.3 กล้าเผชิญต่อความจริง
- 2.4 กล้าเผชิญต่อความจริงโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งหมด
- 2.5 รับนิคชอบตนเอง ทั้งทางการเงิน การงาน การเรียน
- 2.6 ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบอย่างเคร่งครัด
- 2.7 ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตัวเอง และทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี

2.8 รักษาสิทธิและหน้าที่ของตัวเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น

2.9 ปฏิบัติตนในทางที่ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องทางสังคม

2.10 เข้าใจความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ และส่งเสริมสันติสุขของโลก

ลักษณะเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามประกอบคำถาม 30 ข้อ แต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก หากคำตอบ ข้อความในแบบทดสอบจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึก ความกตัญญู และลักษณะนิสัยที่ ผู้ตอบมักจะประพฤติและปฏิบัติ

การตอบแบบสอบถาม ให้ผู้ตอบอ่านข้อความในแบบสอบถามทีละข้อ แล้วพิจารณาว่า ตนเองเป็นเช่นนั้นมากน้อยเพียงไร เมื่อพิจารณาแล้ววงกาเครื่องหมายกากบาท (X) ลงใน มาตรการที่กำหนดให้หาคะกับ คือ จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุดในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง

- (0) ข้าพเจ้าไม่เคยติดนั้กับเพื่อนเลย
(00) เมื่ออาจารย์มอบหมายงาน ข้าพเจ้า
ทำส่งตามกำหนด

จริง มากที่สุด	จริง มาก	จริง ปานกลาง	จริง น้อย	จริง น้อยที่สุด

เกณฑ์ในการให้คะแนน ข้อความใดที่มีความหมายในทางบวก จะให้คะแนน 5, 4, 3, 2, 1 เมื่อกากบาทช่อง จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด ตามลำดับ ส่วนข้อความใดที่มีความหมายในทางลบ จะให้คะแนนตรงกันข้าม นั่นคือให้คะแนน 1, 2, 3, 4, 5 เมื่อกากบาทช่อง จริงมากที่สุด จริงมาก จริงปานกลาง จริงน้อย จริงน้อยที่สุด

การทดลองใช้และวิเคราะห์เป็นรายข้อ นำแบบทดสอบทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โรงเรียนเกษมวิทยา จำนวน 116 คน นำผลการทดสอบของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยแบ่งผลการทดสอบของกลุ่มตัวอย่าง

ออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ กลุ่มละ 25 เปอร์เซนต์ โดยใช้คะแนนรวมในการออกเป็นเกณฑ์ นอกนั้นไม่นำมาคำนวณ แลวนำมาวิเคราะห์หาภาวะคะแนนเฉลี่ยแต่ละขอของกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ ใช้ t -test (Gildford. 195 : 185) ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยแต่ละขอของทั้งสองกลุ่ม เพื่อเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกสูง ซึ่งในแบบทดสอบนี้เลือกข้อที่มีค่า t ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขึ้นไป ได้เลือกไว้ 30 ข้อ จากจำนวน 50 ข้อ

การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม โดยนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาหาค่าความเชื่อมั่น ใช้ α -Coefficient (อนันต์ ศรีโสภา 2520 : 62) ได้ค่าความเชื่อมั่น .9155 ซึ่งนับว่าเป็นแบบสอบถามวัดความรู้สึกรับผิดชอบสูงสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

✓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทดสอบนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีแบบสอบถามความรู้สึกรับผิดชอบ แบบทดสอบความรู้สึกรับผิดชอบ ในการสอบครั้งนี้ได้ดำเนินการทดสอบเป็นกลุ่ม ลำดับชั้นของภาควิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1.1 คะแนนเฉลี่ย
- 1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 1.3 ความแปรปรวน

2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้สึกรับผิดชอบกับความซื่อสัตย์

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้สึกรับผิดชอบ โดยกำหนดให้ ดินที่อยู่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ ระดับชั้นเรียน อาชีพ และระดับการศึกษาของผู้นปกครอง เป็นตัวแปรอิสระ

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของความซื่อสัตย์ โดยกำหนดให้ ดินที่อยู่

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ ระดับชั้นเรียน อาชีพ และระดับการศึกษาของผู้นปกครอง เป็นตัวแปรอิสระ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล *

1. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้สูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ 2521 : 31)

$$r = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\{N\sum X^2 - (\sum X)^2\} \cdot \{N\sum Y^2 - (\sum Y)^2\}}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของคะแนน X กับคะแนน Y
	$\sum X \sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนน X คูณกับผลรวมของคะแนน Y
	$\sum X^2 \sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนน X แต่ละตัวยกกำลังสอง คูณกับผลรวมของคะแนน Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ โดยใช้สูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ 2521 : 141)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน t Distribution
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ
	S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ
	N_1, N_2	แทน	ค่าจำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำตามลำดับ

3. การหาความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรสองชนิด ใช้สูตร

(วิเชียร เกตุสิงห์ 2521 : 46)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(N_1 - 1)S_1^2 + (N_2 - 1)S_2^2}{N_1 + N_2 - 2} \left[\frac{1}{N_1} + \frac{1}{N_2} \right]}}$$

$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$ คะแนนเฉลี่ย

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่พิจารณาใน t-Distribution
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	N_1, N_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

4. การหาความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรมากกว่าสองตัวขึ้นไป

ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) (Lindquist. 1956 55 - 56)

$$F = \frac{MS_A}{MS_w}$$

เมื่อ	MS_A	แทน	Mean Square ระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	Mean Square ภายในกลุ่ม

เมื่อพบว่าตัวแปรที่ทดสอบ F-test มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วย Duncan's New Multiple Range test (วิเชียร เกตุสิงห์ 2521 : 89)

บทที่ 4

ผลการทบทวน

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบ
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวน
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
SS	แทน	Sum Square
MS	แทน	Mean Square
df	แทน	Degree of Freedom
q	แทน	Duncan's New Multiple Range test
$\bar{n}$	แทน	ค่าเฉลี่ย Harmonic
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติ

การเสนอผลการทบทวน เสนอเป็นตอนตามลำดับดังนี้

- ตอนที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความถี่กับความถี่กับความถี่กับความถี่
- ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความถี่กับความถี่กับความถี่กับความถี่
- ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความถี่กับความถี่กับความถี่กับความถี่

ตอนที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อสัจยกับความรู้สึกรับผิดชอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อสัจยกับความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่าง 886 คน จึงแสดงในตาราง 3 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่า ความเชื่อสัจยมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้สึกรับผิดชอบ

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อสัจยกับความรู้สึกรับผิดชอบ

ตัวแปร	r
ความเชื่อสัจยกับความรู้สึกรับผิดชอบ	.3165*

$$r_{.05} (df = 884) = 1.946$$

* มีนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 3 ปรากฏว่า ความเชื่อสัจยชอบสัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้สึกรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐาน

2.1 เปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่าง เด็กในเมืองกับเด็กในชนบท สมมติฐานในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเมืองมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในชนบท

✓ ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างในเมืองกับชนบท

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ในเมือง	147	115.224	196.8746	14.0312	.9345
ในชนบท	739	116.399	177.9556	13.3440	

$$t_{.05}(884) = 1.64$$

จากตาราง 4 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาในเมืองและในชนบท มีความรู้สึก
รับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

2.2 เปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับ
กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สมมติฐานในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนสูงจะมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ตาราง 5 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่มี
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
กลุ่มสูง	440	117.55	115.6421	12.4757	2.7820*
กลุ่มต่ำ	446	115.0089	214.3766	14.6416	

$$t_{.05}(884) = 1.64$$

* มีนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 5 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

2.3 เปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างเพศชายกับเพศหญิง สมมติฐานในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชายจะมีความรู้สึกรับผิดชอบแตกต่างกัน

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของเพศชายกับเพศหญิง

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ชาย	412	114.104	199.4168	14.1215	4.3389*
หญิง	474	118.030	158.4905	12.5893	

$$t_{.05}(884) = 1.960$$

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 6 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายและเพศหญิง มีความรู้สึกรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

2.4 เปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน

ตาราง 7 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน

ระดับชั้น	N	ΣX	$\bar{X}$	S^2
ประถมศึกษาปีที่ 5	294	34475	113.86	205.0624
มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)	290	33785	116.50	181.1716
มัธยมศึกษาปีที่ 4	302	35696	118.20	149.5729

เปรียบเทียบความแตกต่างความรู้สึกรับนิชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน
 ดังแสดงในตาราง 7 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน
 จะมีความรู้สึกรับนิชอบแตกต่างกัน

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้สึกรับนิชอบระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มี
 ระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	2842.1653	1421.0826	7.968*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	883	157479.6584	178.3464	
รวม	885	160322.0237		

$$F_{.05}(2, 883) = 2.99 \quad * \text{ มีนัยสำคัญที่ } .05$$

ผลการวิเคราะห์หาค่าความตาราง 8 แสดงว่า กลุ่มเด็กที่มีระดับชั้นต่างกัน จะมีความรู้สึก
 รับนิชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ดังนั้น
 จึงต้องทดสอบเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยใช้ Duncan's New Multiple Range test
 ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายคู่

ระดับชั้น	$\bar{x}$	ประถมศึกษาปีที่ 5 113.86	มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) 116.50	มัธยมศึกษาปีที่ 4 118.20
ประถมศึกษาปีที่ 5	113.86	—	2.64*	4.34*
มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)	116.50		—	1.70
มัธยมศึกษาปีที่ 4	118.20			—
		r = 2		r = 3
$q_{.95}(r, 883)$		2.77		2.92
$\sqrt{MS_W/r} \cdot q_{.95}(r, 883)$		2.146		2.275

* มีนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 9 ปรากฏว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบไม่แตกต่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.5 เปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการมีอาชีพต่างกัน

ตาราง 10 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการมีอาชีพต่างกัน

อาชีพผู้ประกอบการ	N	ΣX	$\bar{X}$	S
รับราชการ	153	17909	117.05	159.5169
ค้าขายหรือนักธุรกิจ	200	22902	114.51	231.6484
เกษตรกร	344	40399	117.44	168.4804
รับจ้างและอื่น ๆ	189	21748	115.07	163.3284

เปรียบเทียบความแตกต่างความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการมีอาชีพแตกต่างกันทั้งแสดงในตาราง 10 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการมีอาชีพต่างกันจะมีความรู้สึกรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการมีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	1451.6680	483.8893	2.6864*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	882	158870.3557	180.1251	
รวม	885	160322.0237		

$$F_{.05}(3, 882) = 2.60 \quad * \text{มีนัยสำคัญที่ } .05$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 11 กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกันจะมีความรู้ที่รับรู้ผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยได้ Duncan's New Multiple Range test ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ที่รับรู้ผิดชอบของกลุ่มตัวอย่าง เป็นรายคู่

อาชีพผู้ปกครอง	$\bar{X}$	ค้าขายหรือธุรกิจ	รับจ้างและอื่น ๆ	รับราชการ	เกษตรกร
		114.51	115.07	117.05	117.44
ค้าขายหรือธุรกิจ	114.51	—	.56	2.54	2.94*
รับจ้างและอื่น ๆ	115.07		—	1.98	2.38
รับราชการ	117.05			—	.39
เกษตรกรรวม	117.44				—

		$r = 2$	$r = 3$	$r = 4$
	$q_{.95}(r, 882)$	2.77	2.92	3.02
$\sqrt{MS_w/n}$	$q_{.95}(r, 882)$	2.624	2.743	2.837

*มีนัยสำคัญที่ .05

จากตาราง 12 แสดงว่า

กลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรวมมีความรู้ที่รับรู้ผิดชอบสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง

2.6 เปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน

ตาราง 13 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน

การศึกษาผู้ปกครอง	N	Σx	$\bar{X}$	S^2
ระดับต่ำ	448	51986	116.04	157.0009
ระดับปานกลาง	292	33948	116.26	220.5225
ระดับสูง	146	17024	116.60	179.2921

เปรียบเทียบความแตกต่างความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน ดังแสดงในตาราง 13 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีการศึกษาต่างกัน มีความรู้สึกรับผิดชอบแตกต่างกัน

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	36.9409	18.4705	.1018
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	883	160285.0828	181.5233	
รวม	885	160322.0237		

$$F_{.05}(2, 883) = 2.99$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 14 ปรากฏว่า เด็กที่มีผู้ปกครองระดับการศึกษาต่างกัน ใ้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลที่ไ้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความเชื่อสัจย์กับกลุ่มตัวอย่างตามสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความเชื่อสัจย์ของกลุ่มตัวอย่างเด็กในเมืองกับกลุ่มตัวอย่างเด็กในชนบท สมมติฐานในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเมืองและในชนบทจะมีความเชื่อสัจย์แตกต่างกัน

ตาราง 15 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อสัจย์ของกลุ่มตัวอย่างในเมืองกับในชนบท

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ในเมือง	147	19.925	18.0795	4.2525	1.4235
ในชนบท	739	19.383	16.3071	4.0382	

$$t_{.05}(884) = 1.960$$

จากตาราง 15 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเมืองกับในชนบทมีความเชื่อสัจย์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

3.2 เปรียบเทียบความเชื่อสัจย์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ สมมติฐานในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความเชื่อสัจย์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ตาราง 16 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อสัจของตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
กลุ่มสูง	440	19.975	15.5086	3.9381	3.6459*
กลุ่มต่ำ	446	18.908	17.0538	4.1296	

$$t_{.05}(884) = 1.64 \quad * \text{ มีนัยสำคัญที่ } .05$$

จากตาราง 16 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความเชื่อสัจสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

3.3 เปรียบเทียบความเชื่อสัจของตัวอย่างเพศชายกับเพศหญิง สมมติฐานในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิงจะมีความเชื่อสัจแตกต่างกัน

ตาราง 17 ค่าสถิติพื้นฐานและการเปรียบเทียบคะแนนความเชื่อสัจของ เพศชายกับ เพศหญิง

เพศ	N	$\bar{X}$	S^2	S	t
ชาย	412	18.840	18.8695	4.3439	4.3389*
หญิง	474	20.023	14.0520	3.7486	

$$t_{.05}(884) = 1.96 \quad * \text{ มีนัยสำคัญที่ } .05$$

จากตาราง 17 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่าง เพศชายและ เพศหญิงมีความเชื่อสัจแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน

3.4 เปรียบเทียบความเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน

ตาราง 18 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันสามระดับ

ระดับชั้น	N	ΣX	$\bar{X}$	S^2
ประถมศึกษาปีที่ 5	294	5518	18.77	16
มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)	290	5742	19.80	17.5561
มัธยมศึกษาปีที่ 4	302	5992	19.84	15.6816

เปรียบเทียบความแตกต่างความเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นต่างกัน ดังแสดงในตาราง 18 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันจะมีความเฉลี่ยแตกต่างกัน

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	218.4104	109.2052	6.6537*
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	883	14492.4395	16.4127	
รวม	885	14710.8499		

$$F_{.05}(2, 883) = 2.99 \quad * \text{ มีนัยสำคัญที่ } .05$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 19 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันจะมีความเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้ง

จึงต้องทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้ Duncan's New Multiple Range test ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความถี่เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายคู่

ระดับชั้น	$\bar{X}$	ประถมศึกษปีที่ 5	มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)	มัธยมศึกษาปีที่ 4
		18.77	19.80	19.84
ประถมศึกษาปีที่ 5	18.77	—	1.03*	1.07*
มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)	19.80		—	.04
มัธยมศึกษาปีที่ 4	19.84			—
		$r = 2$		$r = 3$
		$q_{.05}(r, 883)$	2.77	2.92
$\sqrt{MS_W/n}$		$q_{.95}(r, 883)$	.651	.686

* มีนัยสำคัญที่ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 20

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) ได้คะแนนความถี่เฉลี่ยสูงกว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้คะแนนความถี่เฉลี่ยสูงกว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้คะแนนความถี่เฉลี่ยไม่แตกต่างจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)

3.5 เปรียบเทียบความเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ปลูกกร มีอาชีพต่างกัน

ตาราง 21 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ปลูกกร มีอาชีพต่างกัน

อาชีพปลูกกร	N	ΣX	$\bar{X}$	S^2
รับราชการ	153	3003	19.63	18.0625
ค้าขายหรือนักธุรกิจ	200	3942	19.71	18.5761
เกษตรกร	344	6691	19.45	14.44
รับจ้างและอื่น ๆ	189	3616	19.13	17.3889

เปรียบเทียบความเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ปลูกกร มีอาชีพแตกต่างกันดังแสดงในตาราง 21 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างที่ปลูกกร มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ปลูกกร มีอาชีพแตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	3	37.9584	12.6528	.7606
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	882	14692.8915	16.6359	
รวม	885	15710.8499		

$$F_{.05}(3, 882) = 2.60$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 22 ปรากฏว่าเด็กที่มีผู้ปกครองอาชีพแตกต่างกันได้คะแนนความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับสมมติฐาน

3.6 เปรียบเทียบความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน

ตาราง 23 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน

การศึกษาผู้ปกครอง	N	ΣX	$\bar{X}$	S^2
ระดับต่ำ	448	8700	19.42	16.0801
ระดับปานกลาง	292	5674	19.43	16.5649
ระดับสูง	146	2876	19.71	18.5761

เปรียบเทียบความแตกต่างความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 23 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ปกครองมีการศึกษาต่างกัน มีความซื่อสัตย์แตกต่างกัน

ตาราง 24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความซื่อสัตย์ของคะแนนความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	2	10.0227	5.0114	.3010
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	883	14700.8272	16.6487	
รวม	885	14710.8499		

$$F_{.05}(2, 883) = 2.99$$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 24 ปรากฏว่า เด็กที่มีผู้ปกครองระดับการศึกษาต่างกัน ได้คะแนนความถี่นิสัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล **อภิปราย** และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนที่ปีชั้นที่อยู่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ อาชีพผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของผู้ปกครองแตกต่างกัน
3. เพื่อสร้างและประเมินเครื่องมือวัดความรู้สึกรับผิดชอบ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม. 2) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 886 คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค

วิธีการในการวิจัย

นำแบบสอบถามความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบ ไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยทดสอบเป็นระดับชั้น จากนั้นจึงนำข้อมูลมาตรวจวิเคราะห์แผนภาพแผนผัง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ โดยใช้วิธี Pearson Product Moment
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มโดยใช้ t-test
3. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ระดับชั้น อาชีพของผู้ปกครอง และการศึกษาของผู้ปกครอง แตกต่างกันไป โดยใช้ F-test

ถ้า F มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้ Duncan's New Multiple Range test

สรุปผลการค้นคว้า

1. ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์ กับความรู้สึกรับผิดชอบว่า ความซื่อสัตย์สัมพันธ์ในทางบวกกับความรู้สึกรับผิดชอบ
2. การเปรียบเทียบความรู้สึกรับผิดชอบต่อกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความแตกต่างด้านถิ่นที่อยู่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ค่าชีพญ่ปกครอง และระดับการศึกษามัธยมศึกษา พบว่า
 - ✓ 2.1 กลุ่มตัวอย่างในเมืองและชนบท มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกัน
 - ✓ 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ได้คะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05
 - ✓ 2.3 กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05
 - ✓ 2.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับการเปรียบเทียบความแตกต่าง ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน
 - 2.5 กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาเปรียบเทียบรายคู่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกร มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่ากลุ่มตัวอย่าง ที่ผู้ปกครองมีอาชีพค้าขายหรือธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่พบความแตกต่าง
 - 2.6 กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความซื่อสัตย์กับกลุ่มตัวอย่าง ที่มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพศ ระดับชั้นเรียน อาชีพผู้ปกครอง และระดับการศึกษาของ
ผู้ปกครอง พบว่า

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีถิ่นที่อยู่ต่างกัน จะมีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนความซื่อสัตย์สูงกว่า
กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 กลุ่มตัวอย่างเพศชายและเพศหญิง ได้คะแนนความซื่อสัตย์แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน ได้คะแนนความซื่อสัตย์แตกต่าง
กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่พบว่า นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) ได้คะแนนความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้คะแนนความซื่อสัตย์
สูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
สำหรับการเปรียบเทียบระหว่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม.2)
พบว่า มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

3.5 กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

3.6 กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีความซื่อสัตย์
ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. การศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้ที่รับผิดชอบ ผลปรากฏว่า
ความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์ทางบวก กับความรู้ที่รับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน นั่นคือ
กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์มาก ก็จะมีความรู้ที่ก้านรับผิดชอบมาก กลุ่มตัวอย่าง
ที่มีพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์น้อย ก็จะมีความรู้ที่ก้านรับผิดชอบน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย
ของอรพินธ์ นาคประคิษฐ์ (อรพินธ์ นาคประคิษฐ์ 2518 : 37) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ

กลุ่มธรรมแห่งหนึ่งเมืองที่พบว่า ความซื่อสัตย์มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกรับผิดชอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะคุณลักษณะของความรู้สึกรับผิดชอบของบุคคลนั้นเป็นคุณลักษณะที่จะควบคุมพฤติกรรมที่ไม่ซื่อสัตย์ให้ลดลง เนื่องจากการทำอะไร ไม่ถูกต้องหรือไม่ซื่อสัตย์นั้น เท่ากับไม่รับผิดชอบต่อสังคม เพราะสังคมจะถูกกระทบกระเทือนจากผลของความไม่ซื่อสัตย์ และถ้าพิจารณารวดเร็วก็ทำให้มีความรับผิดชอบสูงได้เมื่อใด ความซื่อสัตย์ก็จะตามมา และในทางตรงกันข้ามนั้นก่อนที่ความซื่อสัตย์ยอมไม่ยอมทำอะไรผิด ๆ ท่อสังคมและส่วนตัวความรู้สึกรับผิดชอบก็จะสูงขึ้น

2. เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้สึกรับผิดชอบ ผลปรากฏว่า ความรู้สึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างในเมืองและในชนบทไม่มีความแตกต่างกันซึ่ง ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน แสดงว่าความรู้สึกรับผิดชอบไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาโดยกำเนิด สิ่งนี้ไ้มาจากการอบรมสั่งสอนและที่สำคัญก็คือ การอบรมสั่งสอนของพ่อแม่ซึ่งจะปลูกฝังบุคลิกภาพภายในให้กับเด็กและจากผลการวิจัยของ เพราพรหม ประทีปธรา (เพราพรหม ประทีปธรา 2510 : 54) พบว่าเชื้อชาติและการอบรมสั่งสอนบุตรหลานด้วยวิธีคล้ายคลึงกัน อันทำให้บุคลิกภาพของชนชาตินั้นใกล้เคียงกัน ดังนั้นไม่ว่าเด็กจะมีถิ่นที่อยู่ในเมืองหรือในชนบท ก็ไม่น่าจะทำให้ความรู้สึกรับผิดชอบแตกต่างกัน

ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบ สูงกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่า เด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง รวดเร็ว รู้จักใช้เหตุผลประกอบในสิ่งที่ควรกระทำ ตามบทคัดย่อ (Butterworth. 1974 : 2043 - A) กล่าวว่า นักศึกษาที่มีความสามารถทั่วไปสูง จะมีความรู้สึกรับผิดชอบทั่วไปสูงด้วย และปรานีต สุขอุดม (ปรานีต สุขอุดม 2514 : 82) ศึกษาพบว่าความสามารถในความรู้สึกรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับความต้องการผลสัมฤทธิ์

ความรู้สึกรับผิดชอบของเพศหญิงและเพศชาย ผลการศึกษาปรากฏว่ามีคะแนนความรู้สึกรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็น

เพราะสังคมส่วนใหญ่ยอมรับว่า กิจกรรมงานในครอบครัวเป็นหน้าที่ของหญิงโดยตรง ดังนั้นเด็กหญิงมักถูกบิดามารดาฝึกฝน โดยมอบงานให้รับผิดชอบในงานมากกว่าเด็กชาย และนอกจากนั้น การถูกทาโทษเพราะการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ ของบ้านและโรงเรียน ของเด็กหญิงถือว่าเป็นเรื่องที่น่าอับอาย ดังนั้นจึงพบอยู่เสมอว่าจำนวน เด็กหญิงที่ประพฤติฝ่าฝืนกฎมีอยู่น้อยกว่าเด็กชาย มีผลสอดคล้องกับ จะมายมาศ (จะมายมาศ ธีรศักดิ์ 2510 : 115) พบว่า พื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ไทยนั้น แม้มีความไว้วางใจเด็กหญิงที่จะให้เลี้ยงนอกรวมกว่าเด็กชาย โดยทั่วไปแล้วเด็กหญิงมีความอดทน ละเอียดยึดกติกามากกว่าเด็กชาย ดังนั้นในสังคมไทย เด็กหญิงน่าจะมีความรู้ได้รับฝึกสอนแตกต่างจากเด็กชาย

สำหรับความรู้ที่รับรู้ฝึกสอนกับระดับชั้นเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กชั้นประถมปลาย กับชั้นมัธยมศึกษาต่างกัน เด็กชั้นประถมศึกษาที่ยึดถือตัวเองเป็นศูนย์กลาง อารมณ์ไม่มั่นคง ไม่เคารพกฎเกณฑ์ ควบคุมจิตใจตนเองไม่ไ้ ซึ่งเป็นลักษณะของคนที่ยังขาดความรู้ที่รับรู้ฝึกสอน ดังที่ ยูฟา อานันท์สิทธิ์ (ยูฟา อานันท์สิทธิ์ 2515 : 49) กล่าวว่าบุคคลที่มีความรู้ที่รับรู้ฝึกสอนสูง ต้องยึดมั่นในกฎเกณฑ์ และถือ ทาสีห์ (เกื้อ ทาสีห์ 2514 : 20) ศึกษาพบว่า ความรู้ที่รับรู้ฝึกสอนมีความสัมพันธ์กับระเบียบแบบแผน และความสามารถควบคุมจิตใจ นอกจากนี้ผลการวิจัยของ อารี เกรษฐชัย (อารี เกรษฐชัย 2520 : 47 - 48) พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีความรู้ที่รับรู้ฝึกสอนและความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน ได้คะแนนความรู้ที่รับรู้ฝึกสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า "กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันจะมีความรู้ที่รับรู้ฝึกสอนไม่แตกต่างกัน" พบว่าเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 10 ปี ได้คะแนนความรู้ที่รับรู้ฝึกสอนสูงกว่าอายุพี่ชายหรือธุรกิจ ทั้งนี้เป็นเพราะประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนร้อยละ 80 เป็นเกษตรกร (กอส สวัสดิ์พานิช 2518 : 17) กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลาง คือระหว่าง 6,000 - 25,999 บาท มีถึงร้อยละ 64 (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี 2520 : 103) และ อานนท์ อาภาภิรม (อานนท์ อาภาภิรม 2514 : 102) กล่าวว่า ชนชั้นกลาง คือกลุ่มบุคคลที่มี

หลักทรัพยากรรายได้ปานกลาง จึงสรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพเกษตรกรรมนั้นเป็นชนชั้นกลาง ซึ่ง
 โนม (Boemh. 1962 : 575 - 590) กล่าวว่า เด็กจากครอบครัวชั้นกลางพัฒนาความ-
รู้สึกรับผิดชอบได้สูงว่าเด็กจากครอบครัวชั้นต่ำและชั้นสูง

จากรูสึกรับผิดชอบของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกันมีคะแนนความ-
 รูสึกรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน เหตุที่เห็นเช่นนี้ เพราะคุณธรรมความ-
 ความรูสึกรับผิดชอบนั้นผู้ปกครองทุกคนย่อมมีความรูสึกรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเอง
 ดังนั้นจะอบรมปลูกฝังบุตรให้มีความรูสึกรับผิดชอบเมื่อก่อน ๆ กัน ดังที่ กรุณา กิจขยัน
 (กรุณา กิจขยัน 2517 : 78) ได้พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันจะมีคุณธรรม
 แห่งพ่อแม่เมืองก็ไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความซื่อสัตย์ ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างในเมือง
 และในชนบทไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าชนบทย่อมนิยม
 ประเพณีและวัฒนธรรมที่สั่งสมไทยโดยทั่วไปได้ยึดถือและปฏิบัติสืบต่อกันมานั้น มักเคารพเชื่อฟังใน
 ตัวบุคคล การปฏิบัติใหญ่ ผู้อาวุโส ให้เป็นผู้ที่สมควรได้รับความซื่อสัตย์ (ไพบูลย์ ช่างเรียบ
 2514 : 20) ลักษณะนิสัยนี้ได้รับการถ่ายทอดและส่งสืบทอดทั้งแก่วัยเด็กและที่กล่าวจนกระทั่ง
 เป็นผู้ใหญ่ แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยทั้งในเมืองและในชนบท ย่อมมีการอบรมสั่งสอนไม่แตกต่างกัน
 กัน ทว่าเหตุนี้ จึงอาจส่งผลให้ความซื่อสัตย์ของกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน

ถ้ามองผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมี
 ความซื่อสัตย์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากในสถานศึกษาได้กำกับการอบรมให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดีตาม
 จุฬามงกุฏของการศึกษาแห่งชาติ เด็กที่มีสติปัญญาค่าจะได้รับการพัฒนาการทางด้านสติปัญญาได้
 รวดเร็ว และเนื่องจากความซื่อสัตย์เป็นองค์ประกอบอันหนึ่งที่สัมพันธ์กับเด็กที่มีสติปัญญาสูง
 ก็ย่อมพัฒนาความซื่อสัตย์ได้ดีกว่าเด็กที่มีสติปัญญาค่า จึงสอดคล้องกับ โดเฮอร์ตี (Dougherty.
 1966 : 110) ที่ศึกษาพบว่า ในบรรดาเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนจะมีความซื่อสัตย์
 สูงมาก และผลการวิจัยของ อรพินธ์ นาคประสิทธิ์ (อรพินธ์ นาคประสิทธิ์ 2518 :
 37) พบว่าความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์และความ-
 รูสึกรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงในทางบวก ในงานพิเศษพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี

เพศแตกต่างกัน มีความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้มีลักษณะ เช่นเดียวกับความรู้สึกกับนิคชอบ ซึ่งตรงกับ วรณี รักธรรม (วรณี รักธรรม 2514 : 4) ที่ได้อธิบายไว้ว่า ความรู้สึกกับนิคชอบนั้นเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่จะกระทำด้วยความซื่อสัตย์ ไว้วางใจ ประพฤติตนอยู่ในกฎของศีลธรรม หลักธรรม และ ธรรมเนียม ศรัทธา (ธรรมเนียม ศรัทธา 2520 : 115) กล่าวว่าในเรื่องความซื่อสัตย์ เกือบครึ่งจะมีสูงมาก เพราะเกือบครึ่งจะรู้สึกอายมากที่จะหึงถูกลงโทษ เพราะขาดความซื่อสัตย์

กลุ่มตัวอย่างที่ระดับชั้นเรียนต่างกัน พบว่ามีความซื่อสัตย์ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีลักษณะเช่นเดียวกับความรู้สึกกับนิคชอบ คือพบความแตกต่างในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ม. 2) และมัธยมศึกษาปีที่ 4 อาจเป็นเพราะการเรียนการสอนของชั้นมัธยมศึกษาที่มีกิจกรรมเพิ่มมากกว่าชั้นประถมศึกษา เช่น การทำรายงาน การทำงานกลุ่ม กังที่ ทอมสันและผู้อื่นรวมงาน (Thomson and others.1959 : 349) ยกตัวอย่างว่าความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม คนตรี ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ จะฝึกความมีน้ำใจ ความซื่อสัตย์ และการรู้จักกาลเทศะให้เกิดขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีพัฒนาการจิตของเพียเจต์ (Piaget) ที่ว่า จริยธรรมนั้นเด็กจะพัฒนาการตามลำดับชั้น

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการมีอาชีพต่างกัน ได้คะแนนความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการวิจัยครั้งนี้ พิสัยของอาชีพแต่ละอาชีพกว้างขวางมาก เช่น อาชีพรับราชการ แบ่งเป็นระดับ 1 ถึงระดับ 11 ซึ่งอัตราเงินเดือนแตกต่างกันมาก อาชีพค้าขายก็เช่นกัน ตั้งแต่ค้าขายร้านเล็ก ๆ จนถึงบริษัท ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้มีผู้ประกอบการที่ถึงแม้ว่าอาชีพจะต่างกันแต่ระดับเศรษฐกิจหรือรายได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ควบคุมด้านเหตุผลนี้อาจทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการมีอาชีพต่างกันจะมีความซื่อสัตย์พอ ๆ กัน

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ประกอบการมีระดับการศึกษาต่างกัน ได้คะแนนความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมุติฐาน เช่นเดียวกับความรู้สึกกับนิคชอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันนี้ การศึกษาแบบใหม่ผู้ประกอบการจะต้นตัวให้เด็กได้รับการศึกษาและได้รับการปลูกฝังทั้งในโรงเรียน และการศึกษานอกระบบ ดังที่ ชูชีพ อ่อนโลกสูง (ชูชีพ อ่อนโลกสูง 2516 : 90) พบว่าการจัดคุณธรรมของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้นได้จัดคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ มีความสำคัญ

สูงสุด แสดงว่าเด็กนั้นได้รับการปลูกฝังความซื่อสัตย์มากกว่าคุณธรรมด้านอื่น ๆ ไม่ว่าผู้ปกครองจะมีระดับการศึกษาระดับใดก็ตาม คุณธรรมความซื่อสัตย์ของนักเรียนในโรงเรียนจะมีพอ ๆ กัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาควรฝึกอบรมตั้งแต่ชั้นเล็ก ปลูกฝังความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบควบคู่กันไป ในหลักสูตรจึงควรกำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องนี้ให้สอดคล้องกันและเหมาะสมกับอายุยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้ปกครอง ในด้านของครู สิ่งสำคัญคือการสอน การอบรม ตลอดจนการปรับปรุงวิธีการสอน การจัดการกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าใจในคุณธรรมที่ขึ้น ตลอดจนการติดต่อกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด และสนใจในปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก ถึงแม้จะเพิ่มระดับการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบก็ตาม สิ่งสำคัญที่ควรระวังไว้เสมอในการศึกษาพฤติกรรมของเด็กคือ การฝึกอบรมควรใช้วิธีการที่เหมาะสมกับเหตุการณ์เหมาะสมกับวัยของเด็ก ไม่ให้เกิดช่องว่างระหว่างครู เด็กกับพ่อแม่ ตลอดจนทัศนคติการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง ปีนี้เหตุผลจะมีพฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาทั่วไป

3.1 ควรจะขยายงานวิจัยนี้ออกไปทางด้านอื่น ๆ ถ้ามีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้อีก ควรจะศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ควรมีความรู้สึกรับผิดชอบเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ที่ใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น นักเรียนอาชีพ เกษตรกรรม แพทย์ พยาบาล เพื่อจะได้นำผลว่าแตกต่างกันหรือไม่

3.2 อิทธิพลทางด้านตัวแปร กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ เกษตรกรรม ค้าขายหรือธุรกิจ ไม่ควรแบ่งตัวแปรในแง่นี้ เพราะกว้างเกินไป ควรจะศึกษาตัวแปรในด้านรายได้ของผู้ปกครอง โดยแบ่งอย่างละเอียด

3.3 ควรได้มีการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความวิตกกังวล บุคลิกภาพ ทัศนคติของเด็กไทย ค่านิยมของเด็กไทย ฯลฯ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรุณา กิจวณิช ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 112 หน้า อักส่าเนา
- ก่อ สวัสดิ์พานิชย์ ปัญหาสังคมไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วัฒนาพานิช 2518, 199 หน้า
- ✕ จรูญ สุภาพ แบบเรียนสังคมศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2520, 194 หน้า
- จิตรรา วสุวานิช จิตวิทยาเด็ก โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2519, 257 หน้า
- ชาลี ลัทธิ การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีบางประการของเก๊ทที่จบชั้น ป.4 ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2507, 77 หน้า อักส่าเนา
- ✕ คณัย งามมานะ ความบริสุทธิ์กับนิคชอบ ความอยากรู้อยากเห็น และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับแบบเอาใจใส่เกินไป ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 54 หน้า อักส่าเนา
- คางเคื่อน พันธมนาวิน และ เพ็ญแซ ประจักษ์จันนิ จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงานวิจัย ฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 340 หน้า
- ✕ ประณต เล็กสวาสลี้ ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การพึงผู้ใด พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ และความบริสุทธิ์กับนิคชอบ ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 117 หน้า อักส่าเนา
- ประณีต สุขอุดม การเปรียบเทียบสังคมประเพณี และบุคลิกภาพระหว่างคนไทยกับคนจีน ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 103 หน้า อักส่าเนา
- ✕ ประเทิน มหาจันทร์ คู่มืออบรมนักเรียน วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์
- พยาบาลแห่งประเทศไทย, สบาคม ประมวลการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 3 : 2511 โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง 2511, 298 หน้า
- เพราพรพรณ ประพิศรภา การศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผลกับการอบรมสั่งสอนของบิดามารดาตามทัศนะของเก๊ทวัยรุ่นไทยและวัยรุ่นจีน ปรินฎานินพนธ์ กศ.ม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510, 98 หน้า อักส่าเนา

- ไพบูลย์ ช่างเรียน ลักษณะสังคมและการปกครองของไทย ไทยวัฒนาพานิช 2514, 196 หน้า
- ✍/ดิเรก สาคร หลักบริหารการศึกษา วัฒนาพานิช 2519, 536 หน้า
- บุษย์ อานันท์สิทธิ์ การศึกษานอกระบบการสอนสืบสวน (Inquiry Method) ในวิชาวิทยาศาสตร์
ที่มีผลต่อความคิดแบบสืบสวน ความถนัดทางการเรียน และความรู้สึกรับผิดชอบ ปรินิพนธ์
 กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 140 หน้า อัดสำเนา
- ✍/ละม้ายมาศ ศรีทนต์ อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอมือง
จังหวัดชลบุรี รายงานการวิจัย ฉบับที่ 9 สถาบันระหว่างชาติสำหรับการกันคว้าเรื่องเด็ก
 2510, 184 หน้า
- ๑/วรวรรณ วัชรธรรม การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการ ผลสัมฤทธิ์ และความรู้สึกรับผิดชอบ
ของเด็กไทย เชื้อชาติไทย และเด็กไทย เชื้อชาติจีน ปรินิพนธ์ กศ.ม.
 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515, 70 หน้า อัดสำเนา
- ✍/วรวรรณ วสันตสารกร การศึกษาของไทย บริษัทสารมวลชนจำกัด 2519, 482 หน้า
- วัฒนา ศรีสัตย์วาจา ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลและคุณธรรมบางประการของนิสิต
มหาวิทยาลัย ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519,
 116 หน้า อัดสำเนา
- วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบ สำนักพิมพ์บรรกจิ 2515, 161 หน้า
- วิบุต วิเชียรโชติ รายงานการวิจัยเรื่องความเกรงใจในคนไทย โดยมี วิบุต และคนอื่น ๆ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2515, 134 หน้า
- ศรีนาค ศรีสุริยะ แบบเรียนสังคมศึกษา กุรุสภา 2512, 120 หน้า
- ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรประโยคประถมศึกษา กุรุสภา 2522
- ✍/สมพงษ์ ศิริพัฒน์ ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเอง และ
ความรู้สึกรับผิดชอบ ปรินิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517,
 70 หน้า อัดสำเนา
- ✍/สัญญา สัญญาวิวัฒน์ การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย แพร่พิทยา 2514, 227 หน้า

อนันต์ ศรีโสภา สถิติเบื้องต้น ไทยวัฒนาพานิช 2520, 227 หน้า

อริสทธิ วงษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบ การปรับตัว และลักษณะความเป็นผู้นำ
ของนักเรียนชั้น ป.7 และ ม.ศ.3 ในเขตเทศบาลเมืองตาก ปริญญาโท กศ.ม.

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2517, 69 หน้า อักษรสาเนา

อรวิทย์ นากประสิทธิ์ ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณธรรมแห่งพลเมือง

ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518, 47 หน้า อักษรสาเนา

อานนท์ อภาภิรม มนุษย์กับสังคม : สังคมและวัฒนธรรมไทย โรงพิมพ์บำรุงอนุกุลกิจ 2514,
157 หน้า

อารีย์ เศรษฐชัย ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกผิดชอบ
และความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สภาการขาดไทย ปริญญาโท
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520, 72 หน้า อักษรสาเนา

Bernard, Chester I. Organization and Management. Cambridge,
Mass : Harward University Press, 1962

Bidwell, Charles E. The School as a Formal. Organization, 1964.

Boehm, L. "The Development of Conscience : A Comparision of
American Children of Difference Mental and Socialconomic Level,"
Child Development. 33 : 575 - 590, 1962.

Butterwarth, Thomas W. "The Relationship of Two Different Methods
of Reporting Fupil Progress to the Reading Achievement, School
Attitude and Self-Responsibility of a sample of Six grade Pupils,"
Dissertation Abstracts International. 35 : 2043-A, October,
1974.

Davis, Keith. Human Behavior at work. 4th ed., New York, McGraw-
Hill, 1972.

Dougherty, Denis Donald. "Differerntial Acceptance of Normative
Values Among Adolescents in Missouri," Dessertation Abstracts.
1(27) : 110, July, 1960.

Funk and Wagnalls. New Standard Dictionary of the English Language.
p.2095.

Guilford, J.P. Fundamental Statistic in Psychology and Education.
New York, McGraw-Hill, Inc. 1969. 491 p.

- Kay, W. Moral Education. London, George Allen and Unwin, Ltd., 1975.
- Kohlberg, Stage L. and Sequence : The Cognitive Developmental Approach to Socialization in DA Goslin (ed.) Handbook for Socialization Theory and Research. Chicago, Rand McNally and Company, 1953.
- Kolasa, Blair J. Responsibility in Business. London, Printice-Hall International, Inc., 1972. 148 p.
- Lindsquist, E.F. Design and Analysis of Experiment in Psychology and Education. Boston, Houghton Mifflin, 1953. 393 p.
- Piaget, J. The Moral Judgement of the Child. London, Harcourt, Brace, 1953.
- Roosevelt, Theodore. The Free Citizen. Edited by Herman Hagedorn, The Macmillan Company, New York, 40 - 45 p. 1956.
- Sears, R.R., E.E. Maccoby, and Lewin. Pattern of Child Rearing. Evanston Illinois : Row, Peterson, Inc., 1957.
- Seidman, Jerome M. The Child : A Book of Reading. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1962. 674 p.
- Thompson, George C. et. al. Educational Psychology. New York, Appleton-Century-Grofts, 1959. 535 p.
- White R. and R. Lippitt. "Leader Behavior and Member Reaction in Three Social Climates," in Group Dynamic : Research and Theory. New York, ed. by Drawin Cartwright and Alvin Zander, Second ed. 1960.
- Wright, D. The Psychology of Moral Behavior. Middleses England, Penqin Books Ltd., 1975.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน ตอนการถามเกี่ยวกับความรู้สึกหรือการกระทำบางอย่างของนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้และเรื่องทั่วไป โดยมีข้อความให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาว่า นักเรียนมีลักษณะนิสัย ความรู้สึกนึกคิดหรือเคยปฏิบัติเมื่อข้อเท็จจริงในข้อความนั้น ๆ หรือไม่เพียงใด ดังนั้นคำตอบของนักเรียนจะไม่มีถูกหรือผิด ข้อสำคัญขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และคำตอบที่ได้จะไม่เป็นผลกระทบกระเทือนต่อการเรียนของนักเรียน

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ตอนที่ 1 รายละเอียดส่วนตัว

1. วัน
2. ผลการเรียนในภาคเรียนที่ 1 ได้.....
3. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
4. ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง
☐ ไม่เกิน ป. 4
☐ ระหว่าง ป. 4 ถึง มศ. 3
☐ สูงกว่า มศ. 3 ขึ้นไป
5. อาชีพของผู้ปกครอง
☐ รับราชการ
☐ ค้าขายหรือธุรกิจ
☐ เกษตรกรรม (ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ)
☐ รับจ้าง และอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อความข้างบน

6. โรงเรียนที่นักเรียนศึกษาอยู่ในจังหวัด

 ภาค จังหวัด สมุทรปราการ เลข สงขลา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้สึกรับผิดชอบ

ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่ง ที่เห็นว่าตรงกับความคิดและความรู้สึกที่เป็นจริง ในขณะปัจจุบันของนักเรียนมากที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
1.	ก่อนเข้าห้องเรียนข้าพเจ้าเตรียมอุปกรณ์การเรียนพร้อมทุกอย่าง					
2.	ข้าพเจ้าทำการบ้านหรือรายงานส่งครูด้วยตนเอง					
3.	ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน					
4.	เมื่อมีเรื่องที่เป็นความลับข้าพเจ้ารักษาความลับของเพื่อนได้					
5.	เมื่อมีการซื้อของข้าพเจ้าใช้เวลาถามราคา กับคนอื่น					
6.	เมื่อข้าพเจ้ามีภาระหรือสิ่งที่ไม่ต้องการ ข้าพเจ้าจะนำไปทิ้งในที่กำจัดขยะ					
7.	ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของอาจารย์เสมอ					
8.	เมื่อข้าพเจ้าทำของบุกรุกคนอื่นเสียหายข้าพเจ้ารู้สึกเสียดาย					
9.	เมื่อข้าพเจ้าหยิบของใช้ภายในบ้านจากที่ใดที่หนึ่ง เมื่อใจเสร็จแล้วข้าพเจ้าเก็บที่เดิมเสมอ					

ข้อ ๑	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงมาก	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
10.	เมื่อถึงเวลาเรียน ข้าพเจ้าเรียนแทนที่ เมื่อถึงเวลา เล่นข้าพเจ้าเล่นแทนที่					
11.	ข้าพเจ้ารักบางหน้าที่ของโรงเรียนเหมือนของตัวเอง					
12.	เมื่อมาพบข้าพเจ้าทำผิดระเบียบข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงเสมอ					
13.	ข้าพเจ้าเชื่อใจกำลังส่วนของนิคมการค้าและปฏิบัติ ตามเสมอ					
14.	ข้าพเจ้าไม่แสดงอาการคบหาผู้อื่นแก่คนนอกข้าพเจ้า นับถืออยู่					
15.	เจอเกินหรือวัฏจักรงานข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎระเบียบ					
16.	ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเสมอ					
17.	ข้าพเจ้าทำงานแทนที่เมื่อทำงานร่วมกับคนอื่น					
18.	เจอข้าพเจ้าเรียนข้าพเจ้าคิดตามบทเรียนเสมอ					
19.	เมื่อผลการสอบไม่ดีข้าพเจ้ายังกังวาลอย่างหนัก					
20.	เมื่อถึงเวลาทำงานหนักข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงเมื่อ มีโอกา					
21.	ข้าพเจ้าทำงานทุกอย่างที่เป็นหน้าที่ของตนเอง					
22.	ข้าพเจ้ามักจะบ่นเบี่ยงในการทำงานที่ไม่น่าสนใจ					
23.	ข้าพเจ้าแกล้งป่วยเพื่อไปออกไปเรียน					
24.	ข้าพเจ้าเก็บกดไม่ในส่วนสาธารณะได้ เนื่องจาก ข้าพเจ้าช่วยบำรุงรักษา					
25.	ข้าพเจ้ารีบกลับบ้านเมื่อภาพยนตร์จบ โดยไม่รอจน เพลงสรรเสริญพระบารมีจบ					
26.	เมื่อมีการสอบและที่อาจารย์เผลอข้าพเจ้าจะทุจริตทันที					

ข้อ ข้อ	ข้อความ	จริงมากที่สุด	จริงบ้าง	จริงปานกลาง	จริงน้อย	จริงน้อยที่สุด
27.	ข้าพเจ้ายกย่องคุณครูก่อนเข้าห้องเสมอเมื่อมาสาย					
28.	เมื่อข้าพเจ้ารีบปากช่วยเพื่อทำงานข้าพเจ้าของช่วยเพื่อนเสมอ					
29.	ข้าพเจ้าเตรียมอุปกรณ์ก่อนเข้าห้องสอนทุกครั้ง					
30.	เมื่อข้าพเจ้าหยิบสิ่งของหรือหนังสือเพื่อนมา ข้าพเจ้าส่งคืนตามกำหนดเวลาทุกครั้ง					

ตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถามความรู้สึกรับผิดชอบ

ข้อ ข้อที่	ค่า t	ข้อ ข้อที่	ค่า t
1	3.87	16	3.86
2	4.20	17	4.28
3	3.58	18	3.48
4	3.45	19	5.09
5	4.12	20	4.42
6	4.60	21	5.16
7	6.80	22	3.18
8	3.45	23	4.55
9	6.13	24	3.30
10	4.40	25	4.09
11	5.26	26	4.06
12	4.22	27	3.35
13	4.00	28	3.43
14	3.13	29	3.95
15	3.65	30	3.61